

Slabo plaćena policija u iskušenju da uzme mito

Život Ive Klašnje zauvijek se promijenio u noći 25. novembra 2005. godine, kada je njen muž, policajac, ubijen na dužnosti. Od tada, 42-godišnja udovica i njeno troje djece jedva preživljavaju od penzije koja iznosi 350 KM.

Najviše od svega boli je pomisao da bi Mile Klašnja možda i danas bio živ da je na sebi imao pancirku koja košta 361 KM.

Klašnja je svojim životom platio cijenu sistema koji svoje policajce plaća premalo, i ne oprema dovoljno. Male plate i loši uslovi rada ne samo da ugrožavaju živote pojedinaca, nego i moralni integritet policijskih snaga, zbog čega njeni osiromašeni pripadnici postaju podložni mitu i korupciji. Profesionalni odnos prema radu teško je održati u situaciji kada se od policajaca očekuje da riskiraju život za platu koja se kreće između 300 i 500 KM.

U posljednjih šest godina veliki broj pripadnika je napustio svoje policijske stanice, ministarstva unutrašnjih poslova i policijske agencije. U ovom periodu je, primjera radi, 130 goradžanskih policajaca napustilo svoj posao i otišlo na druge poslove ili u inostranstvo u potrazi za boljim životom. U Zeničko-dobojskom kantonu (ZDK) posao je napustilo 600 službenika.

Dok svugdje nedostaje pancira, u ZDK, Livanjskom i Goraždanskom kantonu nema sredstava ni za kupovinu čizama. Uniforme koje policajci svakodnevno nose znaju biti stare i po deset godina.

Policajcima širom Bosne i Hercegovine (BiH) ne plaća se prekovremeni, a ni rad u vrijeme praznika.

Iako je to protivno zakonu, veliki broj policajaca radi sa

strane, jer im je to jedini način da obezbijede novac za svoje porodice. Štrajkovati po zakonu ne mogu, ali se i na to odlučuju, kao na posljednji korak u pokušaju da nešto promjene. Prije dvije godine na štrajkovali su policajci iz Unsko-sanskog kantona (USK) tražeći veće plate i opremu kako bi mogli bolje obavljati svoj posao. Sada razmišljaju da to opet učine.

Sretan zbog posla koji ga je odveo u smrt

Klašnja je bio van sebe od sreće kada je prije pet godina primljen u policijsku službu u gradu u kojem je živio prije rata. Dobio je priliku da se sa ženom i djecom vrati u Bihać.

‘Imali smo planove...’, prisjeća se Iva Klašnja, ‘a onda je jedan telefonski poziv sve promijenio...’

Klašnja je zaustavio automobil. Vozač ga je uspio tri puta pogoditi u grudi, te raniti i drugog policajca, prije nego što ga treći policajac ubio.

‘Moj Mile ne bi poginuo da je imao pancir’ kaže udovica. ‘To se ne bi dogodilo i moja djeca bi sada imala oca.’

Ovo nisu samo riječi ožalošćene supruge. Alma Midžić, predsjednica Sindikata policije USK, također smatra da je Klašnja poginuo jer nije imao pancir. Ona je zabrinuta i za druge policajce, jer nema sredstava za kupovinu pancira koji su i im potrebni.

Niska primanja i loši uslovi rada

Duboko nezadovoljni uslovima rada i malim platama, sve je veći broj policajaca koji daju otkaz. Neki od njih, poput Amira Dedovića iz Goražda, tvrde da je sigurnosna situacija u njihovom gradu ugrožena zbog ovog trenda, ali je to teško dokazati. U uslovima slabe poslijeratne ekonomije, svaki je posao, pa čak i posao policajca dragocjen.

Statistički podaci koje su nedavno objavili Ujedinjeni narodi

pokazuju da u BiH na svakih 1.000 građana dolazi 5,7 policajaca, za razliku od Slovenije gdje taj broj iznosi tri.

Pa ipak, nema sumnje da je policijski posao postao neprivlačan i da je vrlo teško privući čestite ljudi – one koji neće podleći izazovima korupcije. Primjera radi, osnovna plata policajca u Goraždu iznosi 310 KM, dok je plata nastavnika 583 KM, a medicinskih sestara 480 KM.

‘Kako da kolege budu profesionalne kada razmišljaju sta će kupiti za doručak i mogu li ga sebi priuštiti’, tvrdi Dedović.

Goražde nije izuzetak.

Policajac Elvedin Mijoć radi već 15 godina u Zeničko-dobojskom kantonu (ZDK). Kaže da je u posljednjih pet godina policiju napustilo oko 600 njegovih kolega, a procjenjuje da ih se još 300 sprema za odlazak. U ovom kantonu, u kojem živi oko 402.000 ljudi, zaposleno je 1.300 policajaca.

Policajska plata u ZDK iznosi oko 400 KM.

Jedini izvoz prihoda za šestočlanu porodicu Mije Jurića je 400 KM policijske plate. Supruga Jasna kaže da nikada ne bi uspjeli prehraniti porodicu da nemaju kravu. (Foto: CIN)

‘Policajac koji ujutro dođe na posao sa pola ili jednom markom u džepu, zna da su mu kod kuće ostali računi za vodu, struju, telefon i da već ima opomenu da neke račune nije platio. Kako da on radi?’, pita se Mijoć.

Jedan od takvih policajaca je Mijo Jurić, otac četvero djece koji živi u selu Juke blizu Kaknja. On je u policiji već 10 godina, i porodica živi od 400 KM njegove plate, jer njegova supruga Jasna ne radi.

‘Znate kakva su djeca’ kaže on, ‘Oni bi da im se kupi odjeća da ne budu drugačiji od ostalih. Sramota ih je kad im je cipela poderana da idu u školu takvi.’ Njegova djeca pješače svaki dan po tri kilometra do škole.

‘Najgore mi je zimi kad nema voća, a djeca bi željela voće, mi im to ne možemo kupiti’, kaže Jasna, te dodaje da bez krave ne bi nikad uspjeli prehraniti porodicu.

Najstariji sin ima 14, a najmlađi sedam godina. Ne žele postati policajci kao što je to njihov otac.

Ne treba da čudi što je mito primamljivo

Policajci i sami priznaju da rijetki među njima mogu odoljeti da ne uzmu mito. Uzeti mito od prekršioca zakona čini se logičnim korakom u ovim uslovima.

Mahmut Alagić, policajac iz Sanskog Mosta već 15 godina radi u policiji. Priznaje da u potpunosti razumije kolege koji uzimaju mito, ali tvrdi da to nikada ne bi učinio.

Mijoć iz ZDK kaže da bh. policajci imaju milion razloga da uzmu novac, a smo jedan da se uzdrže.

‘Koliki karakter moraš biti da odbiješ kad ti ponude pare, a ti nemaš ni marke u džepu?’, pita se Mijoć. ‘To je onaj inat da nećeš jer su te naučili kod kuće da to nije pošteno i da znaš da to nije u skladu sa zakonom.’

Stare čizme i poderana uniforma

U većini kantona u Federaciji BiH (FBiH), ali i u Republici Srpskoj (RS) policajci nisu godinama dobili čizme za rad, kabanice, a i uniforme su im stare i dotrajale.

Dotrajala oprema i oronula zgrada Policijske stanice u Kaknju samo su jedan od primjera loših uslova rada policije širom BiH. (Foto: CIN)

Stručnjaci tvrde da to dovodi do ozbiljnih posljedica. Manjak samopoštovanja i nizak moral loše obučениh policajaca ne idu na ruku profesionalizmu. Još gore, nedostatak pancira i opreme za prisluškivanje, analizu krvi na narkotike onemogućava policajce u provođenju složenijih operacija. Tako slabo motivisani i nepripremljeni policajci ne mogu, na primjer, raditi na razbijanju razgranatih mreža trgovaca drogom, za koje se zna da djeluju u BiH.

Marko Benković, predstavnik je sindikata policije u Posavskom kantonu. On smatra da kupovina novih uniformi ne zahtjeva velika ulaganja, ali da nadležni u kantonu odugovlače, jer žele prvo vidjeti kome će, nakon reforme policije, pripasti odgovornost za takve troškove.

‘Ne možete dozvoliti da vam policajac bude pohaban’, kaže Benković. ‘On je simbol i slika države.’

Dubravku Jukiću, predsjedniku sindikata policije Republike Hrvatske, bh. policajci izgledaju jadno. Oni nose stare i različite uniforme, a futrole za pištolje ne odgovaraju veličini oružja. Smatra da takav policajac ne može uživati poštovanje građana, niti imati autoritet kod kriminalaca.

On kaže da se uspio izboriti da policajci u Hrvatskoj svake godine dobiju nove uniforme, i odijela za one koji rade u civilu. Policajci imaju plaćeno prekovremeno, kao i rad vikendom i praznicima. Osnovna plata policajca u Hrvatskoj sa

srednjom stručnom spremom iznosi oko 1.300 KM.

Načelnik policijske uprave Mostar, Himzo Đonko rukovodi sa oko 500 policajaca. Na nedavnom sastanku sa predstavnicima Policijske misije Europske Unije u BiH (EUPM), uručen mu je CD sa materijalima oko prijedloga nove organizacije policije.

Ispred šokiranih europskih zvaničnika Đonko je uzeo CD i ubacio ga u grijalicu.

‘Ja sam ih pitao – u šta gospodo da stavim to, u šta?’ kaže on. ‘Ja nemam računara i nikad mi ga nisu htjeli odobriti iz Ministarstva!’

Štrajkom do promjena

Duško Jandrić, predsjednik Sindikata policije RS kaže da policija nema pravo da prekine rad i pribjegne štrajku, kao najradikalnijem načinu borbe radnika za svoja prava. Sa druge strane, malo toga ide u prilog tvrdnji da se štrajkom nešto može postići.

Sve što im ostaje jeste da se oslone na dobru volju funkcionera kojima iznose svoje probleme i od kojih očekuju rješenja. Ali, kaže on, ništa se nije postiglo ‘pregovorima do besvijesti i pritiscima’. Policajci bi možda mogli nešto promijeniti ako bi imali mogućnost da zaprijetе nedolaskom na posao ukoliko njihovi zahtjevi ne budu ispunjeni.

Malo je gradova u kojima su policajci, dovedeni do granice strpljenja, odlučili da štrajkuju. Prije dvije godine, policajci USK su se odlučili na usporeni rad u trajanju od 13 dana. Oko 75 posto policajaca je pasivno radilo na ulicama, ne zaustavljajući automobile.

‘Sama najava štrajka bilo gdje u svijetu bi zabrinula vlasti samo kad nas nikoga nije briga. Niko nije ni prstom mrdnuo’, kaže predstavnica Sindikata USK Midžić.

Zahtjevi policajaca za boljim platama i uslovima rada su na

kraju bili prihvaćeni, ali su sva obećanja ostala neispunjena.